

Sak 5. Skiløypekonflikten i Gjevilvassdalen

Framtiden til en av Norges vakreste og best bevarte kulturhistoriske seterdaler, Gjevilvassdalen på Oppdal er under sterkt press. Det pågår en stor makt- og verdikamp med en skjult agenda. Det står både om den 40 år gamle skiløypa på den 9 km lange veien eller ikke, men også om kampen mot helårsvei og om ikke bygge ned det unike natur- og kulturlandskapet bit for bit omgjort til hyttebyer. Indrefiletten har en markedsverdi på flere milliarder. Det sier mye at Miljødirektoratet ønsker å utvide verneområdet i Gjevilvassdalen.

Et knapt flertall i kommunestyret har vedtatt:

- å ikke anke løypesaken som de 13 grunneierne vant i lagmannsretten til høyesterett
- at skiløypenettet i Oppdal skal være basert på frivillighet

Hyttefolket legger igjen mellom 350-400 mill. og vi er kun en melkeku for Oppdal kommune. I Gjevilvassdalen står nå 950 hytteeiere uten skiløypenett, 200 hytteeiere har fått endret sin adkomstvei til hytta vinterstid. Hytteeiere i Gjevilvassdalen betaler en høyere sonefaktor eiendomsskatt enn hytter andre steder i kommunen begrunnet med høyt utviklet løypenett og utfartsområder. Hytteeierne sier de føler seg lurt da de har kjøpt seg hytte på et vintersportsted med lovnad om skiløyper rett utenfor hyttedøra.

Oppdal kommune er i sin fulle rett til å regulere løypa på veien, men vi har et knapt flertall i kommunestyret som setter den **private eiendomsretten til mindretallet** høyere enn **rettigheten til flertallet**. Det er ingen tvil om at brøyterne i Gjevilvassdalen har fått domstolens medhold i at loven kan tolkes slik at de har rett til å brøyte. Nå er det kun de 5 av «brøyterne» som vant i lagmannsretten som mener de trenger å bruke veien til skogsdrift og seterutleie i 18 uker (tingretten kom frem til at de ikke tapte noe på ikke å få brøyte). 2-3 av disse har setre å leie ut. Nå prøver mindretallet av grunneierne å okkupere dalen og ta over utviklingen i fremtiden. Slik jeg har forstått det gir jordskifteretten brøyterett og ikke brøyteplikt, brøyte er en mulighet grunneierne alltid har hatt. Det har bare vært behov for å brøyte veien 3-4 ganger i løpet av 30 år, så spørsmålet er «**hva har endret seg**»?

At skiløypa forsvinner går på bekostning av over 100 (av 115) grunneiere som vil ha skiløype, 950 hytteeiere i Gjevilvassdalen, Gjevilvasshytta, Joker-butikken, de 2850 andre hytteinnbyggerne i Oppdal, Oppdals innbyggere, turistene og mange andre som vil ha skiløype på veien.

Fordeler med løype på vei:

- Den 9 km veiløypa sluker opp mot 50% av all langrenns aktivitet i Oppdal.
- Veien er unik og tilfredsstillende nærmest kravene til universell tilgjengelighet.
- Veiløypa har vært Oppdal sin eneste med lavterskelkvaliteter som passer for alle.
- Vi får plass til en bredde med både skøytespor, doble spor og scootertrase.
- Løypa blir tilknyttet resten av skiløypenettet til Oppdal.
- Veien er adkomsten til 200 hytter + setre fra Osen og inn vinterstid og det blir lettere å ta seg inn på ski eller med scooter.
- Sesongen vil forlenges i begge ender (jul og sen påske).
- Vi trenger ingen store naturinngrep, veien ligger der.
- Hvis vi følger klimadebatten er det er ikke tvil om at fremtidens skiløype er lagt på vei.
- Inngrepene og miljøkonfliktene ved skiløyper er større. Derfor er det så viktig å kunne bruke veier der de finnes. Det må store inngrep til for å sikre løyper i over bekker, myrer og gjennom tett skog.
- Grunneierne som driver jordbruk i seter dalen trenger ikke å avsi sin verdifulle jord til alternative traseer.
- En stille Gjevilvassdal uten biltrafikk vinterstid er stor opplevelse for mange.

Alternative traseer er et utfordrende alternativ

Skiløype på øvre og nedre trase har vært utredet tidligere og dette blir et kostbart og stort naturinngrep å få til (kostnadene til nye traseer er tidligere anslått til 30 mill.).

Nedre trase er stoppet og kommunen har frasagt seg å bruke tvang. Det er en terrengløype med vesentlig mindre opparbeidet trasé, myrpartier, uavklarte bekkekryssinger etc. delvis preparert tidligere, erfaringsmessig i oppløsning ved tidlig vår, over dyrka mark og der grunneierne motsetter seg løype fordi de trenger sin verdifulle jord selv. De driver landbruk sommerstid og ikke vinterstid. Traseen går over dyrka mark og det kreves reguleringsplan for å ekspropriere løypenett.

Øvre trasé ble stoppet av Fylkesmannen grunnet frilufsloven, fordi inngrepet på 5 m som det ble søkt om var altfor stort.

NÅR vil vi ha skiløyper?

- A) 1. desember - 30. april = Veistandard
- B) 1. februar - 15. april = som f.eks Rauhovden

Vil vi ha to spor med skøytetrase imellom?

- A) Ja = 5-6 meter bredde som Gjevilvassveien
- B) Nei = 3 - 4 meter bredde som Skarveien

Dommen i lagmannsretten er svak

Det var vedtatt en lovlig og fylkesmanngodkjent reguleringsplan for Gjevilvassveiene som skulle regulere veien til skiløype om vinteren. Denne reguleringsplanen har 13 av 115 grunneiere og rettighetshavere nå har fått kjent ugyldig i lagmannsretten etter at saken har pågått i rettssystemet i årevis. Retten mener at Oppdal kommune ikke har gjort grundig nok konsekvensutredning. Dette baseres på at retten mener skiløyper på ubrøyta vei er et utbyggingstiltak på lik linje med hyttefelt og veibygging. Lagmannsretten oppstiller svært strenge krav til konsekvensutredningen og alternativvurderinger, og kom til at planvedtaket er ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil. Ifølge kommuneadvokaten er dette i strid med tidligere rettspraksis.

Uttalelsen fra Miljødirektoratet i saken:

Det er i dag et press på skiløypenettet rundt om i landet. Mye av dette skyldes ønsket om å vinterbrøyte veier som tidligere bare har vært brukt om sommeren. Høyesterett tok nylig stilling rettsvirkningen av en reguleringsplan som var vedtatt for å sikre et eksisterende skiløypenett på vei i Sel kommune i Innlandet fylke.

Ut ifra kjennelsen som vi har fått oversendt, så foretar lagmannsretten en prøving av kommunens saksbehandling i reguleringsplanen. Lagmannsretten oppstiller svært strenge krav til konsekvensutredningen og alternativvurderinger, og kom til at planvedtaket er ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil.

Slik direktoratet ser det kan det diskuteres om de strenge normene som er lagt til grunn i kjennelsen har tilstrekkelig støtte i det anvendte regelverket. **Dette tilsier at det bør være ønskelig å få prøvd spørsmålet om reguleringsplanens gyldighet på nytt i en høyere rettsinstans. Dette bør særlig ses i lys av at KU- reglene kun skal bidra til å belyse virkninger for miljø og samfunn og ikke rene privatrettslige interesser.** En bør ha en klar hjemmel for å stille krav til tilleggsutredninger.

Lite behov for brøytet vei!

Behovet for brøytet vei for de «5 brøyterne» ser nå ut til å være at **to grunneiere driver med seterutleie og ingen grunneiere driver med skogsdrift** for tiden.

Punkt 3 i rettsavgjørelsen i jordskiftesaken der 13 grunneiere vant en svak dom:

Brøyting kan, etter Jordskifterettens vedtak i 2014, kun utføres av grunneiere til sin egen eiendom hvis de trenger det for egen næring som f.eks. skogsdrift og seterutleie. Bruksordningsreglene er ikke ment å åpne for allmenn motorferdsel langs Gjevillvassvegen vinters tid, dette kan medføre kapasitetsmessige utfordringer knyttet til parkering osv. Det skal da ikke være behov for å brøyte opp parkeringsplasser, møte- eller snuplasser lengre inn i Gjevillvassdalen utover behovet til de parter i saken som ønsker å benytte seg av brøytet veg står det videre i bruksordningsreglene.

Jordskifterettens vurderinger rundt behovet for helårsveg er knyttet til partene i saken, altså de som har seter- eller skogseiendommer i Gjevillvassdalen. Anledning til å kjøre på brøyta veg må derfor begrenses til partene i saken og deres behov i forbindelse med utnyttelse av egne eiendommer. Slik utnyttelse må også kunne inkludere utleie av eiendommene, men det er partene selv som må stå ansvarlige.

Ifølge «rettsbok jordskifteretten 2014» pkt. 3, kan det se ut som **betaling for brøyting til hytteeiere er ulovlig**. Hytteeiernes rett til å kjøre på brøytet vei har aldri vært behandlet i de minst 6 sakene som har vært behandlet i rettsvesenet. Så den retten er fortsatt uavklart.

Tingretten kom også frem til at brøyterne ikke tapte noe på ikke å få brøyte.

Rettsavgjørelsen i jordskiftesaken kan lastes ned her: <https://docplayer.me/23751945-Sor-trondelag-jordskifterett-rettsbok.html>. Se punkt 3, side 49 (side 47 i pdf-fila)

Det finnes løsninger:

- Oppdal kommune kan bruke reguleringsverktøyet sitt
- Ny jordskiftesak etter 10 år
- Brøyterne kan gi seg

Risikofaktorer uten en løsning:

- Vi må være fornøyde med en liten sløyfe av en terrengløype på nedre trase fra Resset til Grøtbekken.
- Tilknytningen til skiløypenettet på Oppdal forsvinner.
- Adkomsten til hytter og setre langs veien blir betydelig redusert. Skiløypa har vært adkomsten så langt.
- Dagsturismen til Gjevillvasshytta går ned og må kanskje stenge.
- Jokerbutikken (hyttebutikken) får mindre omsetning.
- Gjevillvassveien SA får dårlig inntjening grunnet mindre dagsturisme. Vedlikeholdet av veien og bruene som skulle vært utbedret vil gjøre at avgiften for å kjøre på veien må økes.
- Inngangsportalen til Trollheimen blir betydelig redusert.